

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ

*МАЛІЙ О.Г., к.е.н, доцент,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інтеграція України до європейського освітнього простору вимагає сьогодні від фахівців з обліку, аналізу, аудиту та фінансів, перш за все, фундаментальних знань з філософії обліково-економічних наук; якісної роботи в умовах постійної зміни законодавчої документації, ризику та невизначеності; здатності творчо використовувати здобуті знання на практиці для своєчасного прийняття ефективних управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам підготовки висококваліфікованих спеціалістів приділяється постійна увага як науковців, так і спеціалістів-практиків. Значний вклад у вирішення проблем внесли відомі вітчизняні вчені Т.Боголіб [1], В.Коваленко [4], Г.Цветкова [7], Л.Федулова [8] та багато інших дослідників. Поряд з тим, питання знаннєвого ресурсу як основи для інновацій зростає.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження закономірностей та тенденцій підготовки висококваліфікованих кадрів, формування стратегічного мислення в процесі вирішення ряду проблем суб'єктивного та об'єктивного характеру .

Виклад основного матеріалу дослідження. Вимоги, які пред'являються на ринку праці в динамічно мінливому сучасному світі, постійно зростають. Реалії сьогодення показують, що перед майбутніми спеціалістами гостро постає необхідність освоєння суміжних професій. Так, спеціаліст, який отримав кваліфікацію економіста, часто працює менеджером, бухгалтер – економістом, фінансовим аналітиком, банківським службовцем, працівником страхової компанії, податковим інспектором, керівником вищої або середньої ланки. Сьогодні необхідний такий спеціаліст, який здатний підніматись як по службовій сходинці, так і рухатись по паралелі від однієї галузі до іншої [2].

Націлити на необхідність оволодіння комплексом професійних знань, вмінь, навичок, навчити орієнтуватись в усіх сторонах фінансової діяльності з урахуванням специфіки перехідного періоду української економіки завдання професорсько-викладацького складу ННІ бізнесу і менеджменту.

Нині на великих підприємствах створюються посади фінансового директора, внутрішнього аудитора, бухгалтера-ревізора, аналітика, прогнозиста.

Основні завдання, які ставляться роботодавцем перед фінансовим директором – це розробка і впровадження системи планування і бюджетування, впровадження управлінського обліку на підприємстві та ін.

Кваліфікований фінансист повинен володіти сучасними методами аналітичних досліджень, майстерністю об'єктивного та всебічного аналізу результатів господарської діяльності. Необхідно добре знати, як управляти фінансами, глибоко розуміти такі поняття як ділова активність, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ступінь ризику тощо, а також методику їх аналізу.

Для забезпечення сталого функціонування підприємства, створення його належного іміджу необхідний якісний, комплексний аналіз усіх показників господарсько-фінансової діяльності, який відповідає вимогам сучасного розвитку ринкової економіки. Результати такого аналізу дадуть можливість виробити рекомендації щодо прийняття правильних управлінських рішень [3].

Розв'язанню завдань підготовки висококваліфікованих спеціалістів сприяє викладання фінансових дисциплін. Перш за все це теоретична підготовка, яка охоплює як аудиторну так і самостійну підготовку студентів з дисциплін фінанси підприємств, фінансовий аналіз, фінансовий менеджмент, податкова система, інвестування, страхування. По-друге – це практична підготовка, яка передбачає проведення виробничої практики, виконання курсових робіт, розрахункових завдань, ситуаційних задач з залученням матеріалів досліджуваних господарств, даних аналогічних підприємств галузі, статистичних щорічників, підручників, монографій та інших літературних джерел.

Під час вивчення фінансових дисциплін студенти оволодівають базовими знаннями із теорії фінансів, закономірностями їх функціонування на макро- та макrorівнях, навичками фінансового аналізу, складання фінансової звітності, обчислення податкових платежів, порядку отримання та повернення кредитів, прогнозування

основних фінансових показників, складання фінансових планів, виявлення фінансової кризи та попередження банкрутства, управління фінансовою роботою підприємства.

При вивченні дисциплін «Фінансовий аналіз» та «Фінанси підприємств» теоретичні положення курсу доповнюються рішенням практичних ситуаційних завдань, в їх числі ділові ігри на матеріалах конкретних підприємств.

Відмінність цьогорічної гри від попередніх полягала в тому, що було залучено студентів різного рівня підготовки, які розв'язували ситуаційні завдання різного ступеня складності.

Ділова гра «Фінансисти підприємства проти банкірів» пройшла серед студентів спеціальностей «Облік і аудит» та «Економіка підприємства» III, V, VI курсів ННІ БМ під керівництвом доцента кафедри, кандидата економічних наук Малій О.Г. та асистента кафедри Даниленко В.В.

Метою гри було закріплення теоретичних знань, отримання практичних навичок щодо аналізу та оцінки фінансової діяльності підприємства.

Розподіл обов'язків між учасниками гри був таким:

- *фінансові аналітики підприємств* (студенти III курсу) аналізували вигідність купівлі додаткових грошей на ринку позикових капіталів, тобто оцінювали пропозиції комерційних банків щодо умов кредитування, аналізували «сильні» та «слабкі» сторони діяльності свого підприємства, готували пакет документів для отримання кредиту;

- *директори підприємств* (студенти-спеціалісти V курсу), які оцінювали перспективи розвитку підприємств, шляхом розрахунку очікуваного грошового потоку, надавали банку пакет документів, обґрунтовували необхідну суму кредиту;

- *фахівці кредитних відділів комерційних банків* (студенти-магістри VI курсу) аналізували кредитоспроможність підприємств, визначали клас надійності позичальників, складали висновки про можливість надання кредитів;

- *адміністратори* (викладачі) проводили розподіл ролей між учасниками гри, консультували учасників гри, узагальнювали результати гри.

Інформаційним забезпеченням була фінансова, статистична звітність підприємств, додаткові дані.

Колективне вирішення ситуаційних завдань полягало в обговоренні, обґрунтуванні методики дослідження, оцінці одержаних результатів та спільному формулюванні висновків та пропозицій.

Викладачі сумісно зі студентами узагальнили результати по кожному ситуаційному завданню та по діловій грі в цілому, зробили висновки щодо кредитоспроможності підприємств, вигідності пропозицій від комерційних банків та можливості надання кредитів підприємствам. За результатами гри були визначені переможці

Висновки. Розвиток професійно важливих якостей найбільш інтенсивно відбувається на старших курсах у ході вивчення професійних дисциплін та дисциплін спеціалізації. Комплекс знань, які студенти отримують при засвоєнні фінансових дисциплін дають всі підстави молодим спеціалістам обирати серед ряду професій - найкращу, а допомогти їм в цьому – задача викладача – лектора. Він має націлити кожного студента на можливі альтернативні напрямки роботи, відповідно до його здібностей та психологічних особливостей – спеціаліст з обліку, аудитор, податківець, спеціаліст кредитного відділу банку, фінансовий аналітик або аспірант-науковець.

Окрім навчання, на наш погляд, необхідно звертати увагу на необхідність формування у студентів активної позиції на ринку праці. Реалізувати це дають змогу аудиторні заняття присвячені ефективній поведінці на ринку праці, направлені на розвиток комунікативних навичок, підготовки професійного резюме, просування своїх здібностей та навичок на ринку праці.

Література

1. Боголіб Т.М. Фінансові аспекти розвитку вищої освіти у США / Т.М.Боголіб // Фінанси України..-2010, №2. – С.70-82
2. Малій О.Г. Актуальні питання викладання фінансових дисциплін відповідно до вимог ринку праці / О.Г. Малій // Гуманітарна складова підготовки технічної еліти – Матеріали науково-методичної конференції, 5 листопада 2010р. -Х.: «Міськдрук», 2010. – С. 305-307
3. Малій О.Г. Фінансово-кредитні відносини в АПК: [монографія] / О.Г.Малій. – Харків: ХНТУСГ, 2008. -210с.
4. Коваленко В. Розумові технології у вирішенні глобальних і фахових проблем вищої освіти / В.Коваленко // Вища освіта України, -2016, №1.-С.30-34
5. Опанасюк Ю. Дистанційне навчання як наслідок еволюції традиційної системи освіти / Ю.Опанасюк // Вища освіта України.-2016, №1.-С.49-53
6. Плашкина А.С. Использование форм обучения в подготовке студентов бизнес-деятельности / А.С.Плашкина // Проблемы

модернизации высшего профессионального образования .-Материалы научно-практической конференции 15-16 мая 2003 года.- Кострома: Изда-во КГСХА,2003.- С.55-56

7. Цветкова Г. Інноваційність як принцип нового педагогічного мислення та шлях професійної самореалізації викладачів гуманітарних дисциплін / Г.Цветкова // Вища освіта України.- 2016, №1. – С. 42-48

8. Федулова Л.І. Державна політика розбудови економіки знань:особливості реалізації антикризової стратегії / Л.І Федулова, Т.М.Корнєва // Фінанси України. -2009, №10. –С.3-17

9. Brigham E., Gapenski L., Ehrhardt M / Financial management. Theory and practice // E. Brigham, L. Gapenski, M. Ehrhardt. – Copyright. The Dryden Press Harcourt Brace College Publishers. 1999. – 1087p.

References

1. Boholib T.M. (2010). Finansovi aspekty rozvytku vyshchoyi osvity u SSHA [Financial aspects of the development of higher education in the United States]. Finansy Ukrainy – Finance Of Ukraine, No 2. – pp. 70-82 [in Ukrainian].

2. Maliy O.H. (2010). Aktual'ni pytannya vykladannya finansovykh dystsyplin vidpovidno do vymoh rynku pratsi [Topical issues of teaching of financial disciplines in accordance with the requirements of the labour market]. Humanitarna skladova pidhotovky tekhnichnoyi elity – The humanitarian component of training the technical elite, Kharkiv: «Mis'kdruk», pp. 305-307 [in Ukrainian].

3. Maliy O.H. (2008). Finansovo-kredytni vidnosyny v APK: [Financial and credit relations in agriculture]. Kharkiv: KhNTUSH, p. 210 [in Ukrainian].

4. Kovalenko V. (2016). Rozumovi tekhnolohiyi u vyrishenni hlobal'nykh i fakhovykh problem vyshchoyi osvity [Mental technologies in addressing global and higher education issues]. Vyshcha osvita Ukrainy – Higher education of Ukraine, No 1, pp. 30-34 [in Ukrainian].

5. Opanasyuk Yu. (2016). Dystantsiine navchannya yak naslidok evolyutsiyi tradytsiyanoi systemy osvity [Distance learning as a consequence of the evolution of the traditional education system]. Vyshcha osvita Ukrainy – Higher education of Ukraine, No 1. pp. 49- [in Ukrainian].

6. Plashkyna A.S. (2003). Yspol'zovanye form obuchenyya v podhotovke studentov byznes-deyatelnosti [The use of forms of education to students training in the business activities]. Problemy modernyzatsyy visshheho professyonal'noho obrazovannya – Problems of modernization of

higher professional education, Kostroma: Yzd-vo KHSKHA, pp. 55-56 [in Ukrainian].

7. Tsvyetskova H. (2016). Innovatsiynist' yak pryntsyyp novoho pedahohichnoho myslennya ta shlyakh profesiyanoi samorealizatsiyi vykladachiv humanitarnykh dystsyplin [Innovation as a principle of the new pedagogical thinking and the way of professional teachers of humanitarian disciplines]. Vyshcha osvita Ukrayiny – Higher education of Ukraine, No 1, pp. 42-48 [in Ukrainian].

8. Fedulova L.I. Derzhavna polityka rozbudovy ekonomiky znan':osoblyvosti realizatsiyi antykryzovoyi stratehiyi [The state policy of development of the knowledge economy: features of the implementation of anti-crisis strategy]. Finansy Ukrayiny – Finance Of Ukraine, No 10, pp. 3-17 [in Ukrainian].

9. Brigham E., Gapenski L., Ehrhardt M / Financial management. Theory and practice // E. Brigham, L. Gapenski, M. Ehrhardt. – Copyright. The Dryden Press Harcourt Brace College Publishers. 1999. – 1087p.

Малій О.Г. Роль фінансового аналізу в підготовці висококваліфікованих фахівців.

Інтеграція України до європейського освітнього простору вимагає сьогодні від фахівців з обліку, аналізу, аудиту та фінансів, перш за все, фундаментальних знань з обліково-економічних наук, здатності творчо використовувати здобуті знання на практиці для своєчасного прийняття ефективних управлінських рішень.

Метою статті є дослідження закономірностей та тенденцій підготовки висококваліфікованих кадрів, формування стратегічного мислення в процесі вирішення ряду проблем суб'єктивного та об'єктивного характеру.

Розв'язанню завдань підготовки висококваліфікованих фахівців сприяє викладання фінансового аналізу. Студенти оволодівають базовими знаннями та навичками складання фінансової звітності, обчислення податкових платежів, порядку отримання та повернення кредитів, прогнозування основних фінансових показників, складання фінансових планів, виявлення фінансової кризи та попередження банкрутства, управління фінансовою роботою підприємства.

Ключові слова: фінансовий аналіз, фінансові дисципліни, фінансовий аналітик, висококваліфіковані кадри, знання, навички

Малій Е.Г. Роль финансового анализа в подготовке высококвалифицированных специалистов.

Интеграция Украины в европейское образовательное пространство

требует сегодня от специалистов по учету, анализу, аудиту и финансам, прежде всего, фундаментальных знаний по учетно-экономическим наукам, способности творчески использовать полученные знания на практике для своевременного принятия эффективных управленческих решений.

Целью статьи является исследование закономерностей и тенденций подготовки высококвалифицированных кадров, формирование стратегического мышления в процессе решения ряда проблем субъективного и объективного характера.

Решению задач подготовки высококвалифицированных специалистов способствует преподавание финансового анализа. Студенты овладевают базовыми знаниями и навыками составления финансовой отчетности, исчисления налоговых платежей, порядка получения и возврата кредитов, прогнозирования основных финансовых показателей, составление финансовых планов, выявление финансового кризиса и предупреждения банкротства, управление финансовой работой предприятия.

Ключевые слова: *финансовый анализ, финансовые дисциплины, финансовый аналитик, высококвалифицированные кадры, знания, навыки.*

Maliy E.G. The role of financial analysis in preparation of highly qualified specialists.

Integration of Ukraine into the European educational space required today by specialists in accounting, analysis, audit and finance, primarily basic knowledge of Accounting and Economics, ability to creatively use the acquired knowledge in practice for the timely adoption of effective management decisions.

The article is the study of patterns and trends in training of qualified personnel, the formation of strategic thinking in the process of solving a number of problems of subjective and objective.

Problem solving training highly qualified specialists contributes to the teaching of financial analysis. Students will acquire basic knowledge and skills of the financial statements, calculating tax payments, order receipt and repayment, forecasting key financial indicators, financial plans, identifying the financial crisis and prevent bankruptcy, financial management of the enterprise.

Keywords: *financial analysis, financial discipline, financial analyst, highly skilled, knowledge and skills.*

Рецензент – Маренич Т.Г., д.е.н., профессор